

NAVODILA ZA UPORABNIKE

Direktiva 2005/36/ES

Vse, kar vas zanima o priznavanju poklicnih kvalifikacij

66 VPRAŠANJ

66 ODGOVOROV

Ta dokument je bil pripravljen za informativne namene. Komisija in njene službe za vsebino dokumenta ne nosijo odgovornosti.

UVOD	6
PRAVICA DRŽAVLJANOV V EVROPI.....	6
KJE LAHKO POIŠČETE DODATNE INFORMACIJE?	7
I. ALI LAHKO UPORABLJATE DIREKTIVO 2005/36/ES?	7
1) Ali želite delati ali študirati v drugi državi članici?	8
2) Kateri poklic želite opravljati?	8
3) Kakšno državljanstvo imate?	8
4) Ali se Direktiva uporablja, če ste državljan tretje države?.....	9
5) V kateri državi želite pridobiti priznanje poklicne kvalifikacije?	10
6) V kateri državi ste pridobili poklicno kvalifikacijo?.....	10
7) Kako se lahko prepričate, ali ste kvalifikacijo pridobili v državi članici ali tretji državi?.....	11
8) Ali se Direktiva uporablja, če ste se usposabljali na daljavo ali v franšizni ustanovi?.....	11
9) Ali je poklic, ki ga želite opravljati v drugi državi članici, v tej državi (državi članici gostiteljici) reguliran?	12
10) Kaj se zgodi, če poklic, ki ga želite opravljati, v državi članici gostiteljici ni reguliran?.....	12
11) Ali je reguliran poklic, ki ga želite opravljati, poklic, za katerega ste usposobljeni?	13
12) Ali je poklic, ki ga želite opravljati, ali usposabljanje za ta poklic v vaši matični državi članici regulirano?	13
II. KATERA PRAVILA DIREKTIVE 2005/36/ES SE UPORABLJAJO V VAŠEM PRIMERU?.....	14
13) Ali želite v drugi državi članici izvajati gospodarsko dejavnost začasno ali želite ustanoviti stalni sedež?	14
A. ZAČASNO OPRAVLJANJE STORITEV	14
A.1 Skupna pravila.....	15
14) Katere pogoje morate izpolniti, da se za vas uporablja ureditev za opravljanje storitev?	15
15) Kaj pomeni „biti zakonito ustanovljen“?	15
16) Ali morate oddati prijavo?.....	15
17) Kako izveste, če in pri katerem organu morate oddati prijavo?.....	16
18) Katere informacije je treba navesti v prijavi?	16
19) Katerih informacij se od vas ne sme zahtevati?	17
20) Katere dokumente morate na zahtevo priložiti svoji prijavi?	17

21)	Ali lahko pristojni organ države članice gostiteljice zahteva, da predložite originalne dokumente ali enakovredne overjene kopije?	18
22)	Ali morajo biti dokumenti prevedeni in prevodi overjeni?	18
A.2 Splošna ureditev		19
23)	Kako hitro po oddaji prijave lahko začnete opravljati svojo dejavnost?.....	19
A.3 Sistem odstopanj, ki se uporablja, če vaš poklic povzroča tveganje na področju javnega zdravja ali varnosti		19
24)	Ali je odgovor na vprašanje 23 veljaven v vseh primerih?	19
25)	Kateri poklici povzročajo tveganje za javno zdravje in varnost?.....	19
26)	Ali to zadeva sektorske poklice?	19
27)	Ali je preverjanje sistematično?	20
28)	Ali morate v primeru preverjanja vaših kvalifikacij zagotoviti dodatne informacije in/ali dokumente?.....	20
29)	Kakšno odločitev lahko sprejme pristojni organ?	20
30)	Katere dodatne ukrepe vam lahko naloži pristojni organ in v katerem primeru?21	
31)	Kako hitro mora pristojni organ sprejeti odločitev?.....	21
32)	Kaj se zgodi, če pristojni organ ne odgovori v zahtevanem roku?	22
A.4 Pravila za opravljanje storitve		22
33)	Katera pravila morate upoštevati pri izvajanju svoje dejavnosti?.....	22
34)	Katera pravila se za vas ne uporabljajo?	22
B. USTANOVITEV		22
B.1 Skupne točke za vse poklice.....		22
35)	Kam se lahko obrnete za predložitev svoje prošnje za priznanje?	23
36)	Katere dokumente morate predložiti na zahtevo pristojnega organa države članice, v kateri želite delati?	23
36. a.	<i>Dokumenti, ki zadevajo vse poklice.....</i>	23
36. b.	<i>Dokumenti, ki zadevajo sektorske poklice.....</i>	24
36. c.	<i>Dokumenti, ki zadevajo poklice v obrtništvu, industriji in trgovini</i>	25
36. d.	<i>Dokumenti, ki zadevajo poklice, za katere se uporablja splošni sistem.....</i>	25
37)	Ali lahko na lastno pobudo predložite dodatne dokumente in ali je to zaželeno?	25
38)	Ali lahko pristojni organ zahteva, da predložite originalne dokumente ali enakovredne overjene kopije?	26
39)	Ali morajo biti vsi dokumenti prevedeni?.....	26
40)	Kako hitro mora biti obravnavana vaša prošnja za priznanje?.....	26
41)	Kakšne pravice imate, če se vam podeli priznanje?	27

B. 2	Sektorski poklici	27
42)	Kako poteka obravnava vaše prošnje?	27
43)	Katere pogoje morate izpolniti za upravičenost do avtomatičnega priznavanja?	27
-	- Zdravnik, medicinska sestra za splošno zdravstveno nego, zobozdravnik, veterinar in farmacevt.....	27
-	Babica.....	28
-	Arhitekt.....	28
44)	Ali ste upravičeni do avtomatičnega priznanja, če ste kvalifikacijo pridobili pred datumom vstopa vaše države v Evropsko unijo?	29
-	Zdravnik, medicinska sestra za splošno zdravstveno nego, zobozdravnik, veterinar, babica in farmacevt	29
-	Arhitekt.....	29
45)	Kakšen postopek priznavanja se uporablja, kadar ni mogoče podeliti avtomatičnega priznanja?	30
B.3	Poklici v obrtništvu, industriji in trgovini	30
46)	Kako poteka obravnava vaše prošnje?	30
47)	Katere pogoje morate izpolniti za upravičenost do avtomatičnega priznavanja?	30
48)	Kakšen postopek se uporablja, kadar ni mogoče podeliti avtomatičnega priznanja?	31
B.4	Poklici, za katere se uporablja splošni sistem.....	31
49)	Kako poteka obravnava vaše prošnje?	31
50)	Kakšno odločitev lahko sprejme pristojni organ?	32
51)	Katere dodatne zahteve lahko določi pristojni organ?	33
52)	Ali se organ v primeru zahtevane prakse ali preskusa sam odloči, kaj morate opraviti?.....	33
53)	Kako se lahko pripravite na preskus znanja ali prilagoditveno prakso?	34
54)	Ali morate delo v prilagoditvenem obdobju poiskati sami?	34
55)	Kako poteka prilagoditveno obdobje?.....	34
56)	Ali lahko v prilagoditvenem obdobju prejimate plačo?	34
57)	Kakšna je vsebina preskusa poklicne usposobljenosti?	35
58)	Koliko preskusov poklicne usposobljenosti na leto je treba organizirati?	35
59)	Ali lahko preskus poklicne usposobljenosti opravljate večkrat?	35
60)	Kako hitro po preskusu poklicne usposobljenosti ali prilagoditvenem obdobju mora pristojni organ sprejeti odločitev?.....	35

III. STROŠKI	35
61) Ali se od vas lahko zahteva, da krijete del stroškov za obravnavo vaše vloge? .	35
62) Ali se lahko od vas zahteva finančni prispevek za preskus poklicne usposobljenosti ali prilagoditveno obdobje?	36
IV. PRAVNA SREDSTVA	36
63) Kakšne so vaše pravice glede pravnih sredstev?.....	36
V. JEZIKOVNE ZAHTEVE	37
64) Ali se lahko od vas zahteva znanje jezika države članice gostiteljice?.....	37
65) Ali se lahko od vas sistematično zahteva preskus znanja jezika?	37
VI. NA KOGA SE LAHKO OBRNETE V PRIMERU TEŽAV?	37
66) Kdo vam lahko pomaga na nacionalni ravni?	37

UVOD

PRAVICA DRŽAVLJANOV V EVROPI

Pravica državljanov, da opravljajo gospodarske dejavnosti v drugi državi članici, je temeljna pravica, ki jo zagotavlja Pogodba. Vendar se lahko vsaka država članica ob upoštevanju pravil o notranjem trgu svobodno odloči, da bo določila pravne pogoje za dostop do posameznega poklica s posebno poklicno kvalifikacijo, ki je običajno izdana na nacionalnem ozemlju. To ovira prost pretok strokovnjakov v Evropski uniji, ker imajo osebe, usposobljene za opravljanje istega poklica v drugi državi članici, drugačno poklicno kvalifikacijo, tj. kvalifikacijo, ki jo pridobijo v svoji državi članici.

Zato so evropske institucije uvedle pravila, ki poenostavljajo vzajemno priznavanje poklicnih kvalifikacij med državami članicami. To je cilj Direktive 2005/36/ES z dne 7. septembra 2005 o priznavanju poklicnih kvalifikacij. Čeprav se priznavanje spodbuja, v praksi ni enotne rešitve za priznavanje poklicnih kvalifikacij v Evropski uniji. Direktiva 2005/36/ES je na voljo na spletnem naslovu:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:255:0022:0142:SL:PDF>

Ta direktiva je bila dopolnjena s kodeksom ravnanja, ki ga je potrdila skupina koordinatorjev za Direktivo 2005/36/ES (skupino sestavljajo predstavniki držav članic). V tem kodeksu je pojasnjeno pravilno in nepravilno ravnanje nacionalnih uprav v zvezi s priznavanjem poklicnih kvalifikacij. Kodeks je na voljo na spletnem naslovu:

http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/future_en.htm#docs

KAKO UPORABLJATI TA NAVODILA?

Cilj teh navodil je, da vam v obliki vprašanj in odgovorov enostavno pojasnijo, kakšne so vaše pravice, ko želite doseči priznanje svoje poklicne kvalifikacije v drugi državi članici. Odgovori na 66 vprašanj so navedeni po naslednjem vzorcu.

Najprej morate preveriti, ali za vas v zadevnem primeru veljajo pravila Direktive 2005/36/ES. V ta namen preberite vprašanja in odgovore pod **točko I** teh navodil.

Če za vas veljajo pravila Direktive, se morate vprašati, ali želite svoj poklic v drugi državi članici opravljati stalno ali ga želite na ozemlju druge države članice opravljati začasno (**glej vprašanje 13**). Pravila iz Direktive v teh dveh primerih dejansko niso enaka. Če želite svoj poklic v drugi državi članici opravljati začasno, preberite **točko II.A** teh navodil. Če želite na ozemlju druge države članice ustanoviti stalni sedež, preberite **točko II.B** teh navodil.

Treba je poudariti, da pravila Direktive niso enaka za vse poklice. Obstajajo tri velike kategorije poklicev, za katere veljajo različne ureditve, in sicer:

- poklici, pri katerih so bili minimalni pogoji usposobljenosti usklajeni na evropski ravni, to so: zdravnik, medicinska sestra za splošno zdravstveno nego, zobozdravnik, veterinar, babica, farmacevt in arhitekt, ki so v teh navodilih t.i. „sektorski poklici“;
- poklici s področja obrtništva, industrije in trgovine iz Priloge IV k Direktivi 2005/36/ES;
- vsi drugi poklici, ki so v teh navodilih t.i. „poklici, za katere se uporablja splošni sistem“.

Zato je pomembno dobro preveriti, katera ureditev velja za poklic, za katerega ste usposobljeni in ga želite opravljati v drugi državi članici. V **točki II** teh navodil so natančno pojasnjene različne ureditve, ki se lahko uporabljajo.

Na koncu lahko v točkah **III**, **IV**, **V** in **VI** teh navodil najdete informacije o praktičnih vprašanjih, kot so stroški, pravna sredstva, znanje jezikov in organi, s katerimi lahko stopite v stik v primeru težav.

KJE LAHKO POIŠČETE DODATNE INFORMACIJE?

- 1) Dodatne informacije (na voljo v francoskem, angleškem in nemškem jeziku) v zvezi z Direktivo 2005/36/ES so običajno objavljene na spletni strani Evropske komisije na naslovu: http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/index_en.htm
- 2) Države članice morajo upoštevati Direktivo 2005/36/ES. Prenesti jo morajo v nacionalno zakonodajo. Vendar v teh navodilih niso vključene informacije o nacionalnih predpisih, katerih cilj je prenos Direktive 2005/36/ES. Vse uporabne informacije o postopku priznavanja in zlasti o veljavnih predpisih na nacionalni ravni (zahtevani dokumenti, reguliran ali nereguliran poklic, raven predpisov itd.) lahko dobite pri nacionalnih kontaktnih točkah. Na splošno imajo te kontaktne točke nalogo, da vam zagotovijo vse uporabne informacije v zvezi s priznavanjem vaše kvalifikacije. Seznam kontaktnih točk je na voljo na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/contactpoints/index.htm.
- 3) V zvezi z vsemi formalnostmi, ki jih morate opraviti v državi članici gostiteljici, se lahko obrnete na enotne kontaktne točke, ustanovljene z Direktivo 2006/123/ES o storitvah na notranjem trgu¹.

I. ALI LAHKO UPORABLJATE DIREKTIVO 2005/36/ES?

Vprašanja, navedena v nadaljevanju, vam pomagajo ugotoviti, ali pravila Direktive 2005/36/ES za vas veljajo ali ne. Ta pravila se dejansko uporabljajo samo, če so izpolnjeni nekateri pogoji.

¹ Vsaka država članica sama se mora odločiti, ali želi uporabljati to sredstvo za zdravstvene delavce in strokovnjake na področju varovanja zdravja (razen za veterinarje), kolikor niso zajeti v Direktivi 2006/123/ES.

1) **Ali želite delati ali študirati v drugi državi članici?**

Direktiva 2005/36/ES zadeva samo strokovnjake, ki so polno usposobljeni za opravljanje posameznega poklica v eni državi članici in želijo ta poklic opravljati v drugi državi članici.

Direktiva se ne uporablja za osebe, ki želijo študirati v drugi državi članici, ali osebe, ki so se začele usposabljanje v eni državi članici in želijo to usposabljanje nadaljevati v drugi državi članici. Te osebe se lahko obrnejo na centre (NARIC), ki so pristojni za zagotavljanje informacij o akademskem priznavanju diplom:

<http://www.enic-naric.net/>.

2) **Kateri poklic želite opravljati?**

Direktiva 2005/36/ES se ne uporablja za poklice, ki jih obravnavajo posebne direktive, kot so zakoniti revizorji, za katere se uporablja Direktiva 2006/43/ES, zavarovalni posredniki, ki jih zajema Direktiva 2002/92/ES, ter odvetniki, ki želijo delati v drugi državi članici pod poklicnim nazivom iz države izvora, ki jih obravnava direktivi 77/249/EGS in 98/5/ES.

Tudi v prometnem sektorju je več posebnih direktiv.

Primer: ste slovenski kontrolor zračnega prometa in želite delati v Italiji: priznavanje vaših poklicnih kvalifikacij temelji na Direktivi 2006/23/ES; ste češki pilot in želite delati na Poljskem: za vas velja Direktiva 91/670/ES; za več drugih poklicev v pomorskem sektorju se uporabljata direktivi 2005/45/ES in 2008/106/ES.

Direktiva 2005/36/ES se torej uporablja za vse poklice, ki niso zajeti s posebno direktivo. Okvirni seznam poklicev, za katere se uporablja Direktiva 2005/36/ES, je na voljo v zbirki podatkov na spletnem naslovu:

http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/regprof/index.cfm?fuseaction=home_welcome.

Za več informacij o poklicih, za katere se uporablja Direktiva 2005/36/ES, se lahko obrnete tudi na kontaktno točko države članice gostiteljice:

http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/contact-points/info-points_en.pdf.

3) **Kakšno državljanstvo imate?**

Direktiva 2005/36/ES velja za državljane 30 držav, in sicer 27 držav članic Evropske unije ter naslednjih treh držav: Islandije, Norveške in Lihtenštajna.

Uporablja se za osebe, ki imajo ob predložitvi prošnje za priznanje državljanstvo ene od teh 30 držav, čeprav so imele prej drugo državljanstvo. Uporablja se tudi za osebe z dvojnimi državljanstvom. *Tako se lahko na primer uporablja za argentinskega državljana, ki ima tudi italijansko državljanstvo.*

Treba je poudariti, da veljajo za Švico posebna pravila na področju priznavanja poklicnih kvalifikacij.

4) Ali se Direktiva uporablja, če ste državljan tretje države²?

Direktiva se uporablja tudi za državljane tretjih držav, ki so družinski člani državljana Evropske unije, ki uveljavlja svojo pravico do prostega gibanja v Evropski uniji³.

Primer: ameriški zdravnik z britansko diplomo je poročen z britansko državljanjo. Par prebiva v Združenem kraljestvu, nato pa se odloči za selitev v Nemčijo. V tem primeru je treba priznanje britanske diplome doktorja medicine, ki jo ima ameriški zdravnik, v Nemčiji opraviti v skladu s pravili Direktive 2005/36/ES.

Direktiva se uporablja tudi za državljane tretjih držav, ki imajo status rezidenta za daljši čas⁴. Vendar so pravice rezidentov za daljši čas bolj omejene kot pravice družinskih članov državljana EU. Zato se Direktiva ne uporablja za Združeno kraljestvo, Irsko in Dansko ter zajema samo stalni sedež. Ne velja v primeru začasnega opravljanja storitev (glej vprašanje 13).

Velja tudi za državljane tretjih držav, ki imajo v posamezni državi članici status begunca⁵. Država članica, ki je beguncu podelila ta status, ga mora obravnavati kot enega od svojih državljanov. Če ima begunec poklicno kvalifikacijo, ki jo je pridobil v drugi državi članici Evropske unije, mora država članica, ki mu je podelila status begunca, priznati to poklicno kvalifikacijo v skladu z Direktivo 2005/36/ES.

Primer: iraškemu državljanu z nizozemsko diplomo iz farmacije, ki ima status begunca v Belgiji, mora Belgija to diplomo iz farmacije priznati v skladu s pravili Direktive 2005/36/ES. Če pa se odloči, da bo prebival na Danskem, zanj pravila Direktive 2005/36/ES ne veljajo.

Direktiva bo od 19. junija 2011⁶ veljala tudi za državljane tretjih držav z visokošolsko diplomo, ki imajo ponudbo za delo (imetniiki „modre karte“), toda samo za opravljanje

² Gre za države, ki niso uvrščene med navedenih 30 držav z izjemo Švice, za katero veljajo posebna pravila.

³ Direktiva Sveta 2004/38/ES o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic (UL L 158, 30.4.2004).

⁴ Direktiva Sveta 2003/109/ES o statusu državljanov tretjih držav, ki so rezidenti za daljši čas (UL L 16, 23.1.2004).

⁵ Direktiva Sveta 2004/83/ES o minimalnih standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito, in o vsebini te zaščite (UL L 304, 30.9.2004).

⁶ Direktiva Sveta 2009/50/ES z dne 25. maja 2009 o pogojih za vstop in prebivanje državljanov tretjih držav za namene visokokvalificirane zaposlitve (UL L 155, 18.6.2009).

dejavnosti kot zaposlene osebe. Vseeno pa se ne uporablja za Združeno kraljestvo, Irsko in Dansko.

5) V kateri državi želite pridobiti priznanje poklicne kvalifikacije?

Direktiva 2005/36/ES se uporablja v 30 državah, navedenih v odgovoru na vprašanje 3⁷.

Uporablja se za osebe, ki želijo izvajati gospodarsko dejavnost v drugi državi članici. To pomeni, da država članica ali država, v kateri želite opravljati svoj poklic, ne more biti država, v kateri ste pridobili kvalifikacije. Nujno mora obstajati „čezmejni“ element. Zato se Direktiva ne uporablja v primerih, ki so v celoti notranja zadeva neke države.

Primer: Direktiva se lahko uporablja za italijanskega inženirja, ki je svoje kvalifikacije v celoti pridobil v Italiji in želi poklic inženirja opravljati v Španiji, ali za francoskega fizioterapevta, ki je svoje kvalifikacije v celoti pridobil v Belgiji in želi poklic fizioterapevta opravljati v Franciji. Direktiva pa se ne uporablja v primeru madžarskega zdravnika, ki je svoje kvalifikacije pridobil na Madžarskem in želi svoj poklic opravljati na Madžarskem.

6) V kateri državi ste pridobili poklicno kvalifikacijo?

Direktiva 2005/36/ES se uporablja, če ste svojo poklicno kvalifikacijo pridobili v eni od 30 držav, navedenih v odgovoru na vprašanje 3.

Če ste poklicno kvalifikacijo pridobili v tretji državi⁸, se Direktiva 2005/36/ES ne bo uporabila za državo članico, v kateri ste v Evropski uniji prvič predložili prošnjo za priznanje poklicne kvalifikacije („prva prošnja za priznanje“).

Primer: kot francoski državljan ste se v Kanadi usposabljali za poklic logopeda. „Prvo“ priznanje tega usposabljanja v državi Skupnosti (na primer Franciji) ne temelji na Direktivi 2005/36/ES, ampak na nacionalni zakonodaji te države.

Direktiva 2005/36/ES se uporablja šele od druge prošnje za priznanje, če so izpolnjeni pogoji za njeno uporabo.

Primer: po doseženem priznanju vaše kanadske diplome iz logopedije v Franciji želite svoj poklic opravljati v Belgiji.

⁷ Za Švico veljajo posebna pravila.

⁸ Gre za države, ki niso uvrščene med navedenih 30 držav z izjemo Švice, za katero veljajo posebna pravila.

7) Kako se lahko prepričate, ali ste kvalifikacijo pridobili v državi članici ali tretji državi⁹?

Kvalifikacijo ste pridobili v državi članici, če jo je izdal pristojni organ te države članice in ste poklicno usposabljanje v celoti opravili v tej državi članici ali ste v tej državi članici opravili večino poklicnega usposabljanja.

Primer: če ste se pet let usposabljali za poklic inženirja, pri čemer ste dve leti usposabljanja opravili v Združenih državah, ostala tri leta pa na Danskem, ter je vašo kvalifikacijo izdal danski organ, je vaša kvalifikacija danska, tj. kvalifikacija države članice. Če ste se po drugi strani tri leta poklicno usposabljali v Združenih državah, dve leti pa na Danskem, imate ameriško diplomo, tj. diplomo tretje države. Nazadnje, če ste se tri leta poklicno usposabljali na Danskem, ostali dve leti pa v Združenih državah, vendar je vašo diplomo izdal ameriški organ, imate tudi v tem primeru ameriško diplomo. (glej tudi vprašanje 6)

Vendar to sklepanje ne velja za poklice, pri katerih so bile minimalne zahteve glede usposobljenosti usklajene na evropski ravni (zdravniki, medicinske sestre za splošno zdravstveno nego, zobozdravniki, veterinarji, babice, farmacevti). Pri teh poklicih gre od trenutka, ko neka država članica izda nacionalno diplomo, vedno za diplomo te države članice, ne glede na trajanje usposabljanja, opravljenega v tretji državi. Dejansko lahko država članica nacionalno diplomo izda šele, če so izpolnjene minimalne zahteve glede usposabljanja, določene z Direktivo.

8) Ali se Direktiva uporablja, če ste se usposabljali na daljavo ali v franšizni ustanovi?

Direktiva 2005/36/ES ne zahteva, da svoje usposabljanje opravljate v državi članici, v kateri je izdana diploma. Zato se lahko usposabljate na daljavo ali v franšizni ustanovi. Franšizna ustanova je ustanova, ki je sklenila franšizni sporazum z izobraževalno institucijo s sedežem v drugi državi članici. Glede na ta sporazum se usposabljanje izvaja v franšizni ustanovi, vendar ga potrди izobraževalna institucija s sedežem v drugi državi članici, ki izda tudi diplomo. Gre torej za diplomo druge države članice.

Primer: več britanskih univerz je sklenilo franšizne sporazume z grškimi izobraževalnimi ustanovami. Grški državljan, ki se na primer v eni od teh franšiznih ustanov v Grčiji usposablja za inženirja, bo po koncu usposabljanja in opravljenih izpitih od britanske univerze prejel diplomo za poklic inženirja; gre torej za diplomo druge države članice.

Da se lahko Direktiva uporablja za „franšizno diplomo“, mora institucija, ki izdaja diplome, uradno potrditi izvajanje usposabljanje v franšizni ustanovi. „Franšizna“ diploma se ne sme razlikovati od diplome, izdane, kadar je usposabljanje v celoti izvedeno v državi članici, v kateri je sedež ustanove, ki izdaja diplome. S „franšizno“

⁹ Gre za države, ki niso uvrščene med navedenih 30 držav z izjemo Švice, za katero veljajo posebna pravila.

diplomo mora zagotavljati enake pravice dostopa do poklica v državi članici, v kateri je sedež ustanove, ki izdaja diplome.

9) Ali je poklic, ki ga želite opravljati v drugi državi članici, v tej državi (državi članici gostiteljici) reguliran?

Direktiva 2005/36/ES se uporablja samo za poklice, regulirane v državi članici gostiteljici, tj. za poklice, dostop do in opravljanje katerih sta v državi članici gostiteljici na podlagi zakona ali drugih predpisov pogojena z nekaterimi posebnimi poklicnimi kvalifikacijami. Direktiva 2005/36/ES se torej uporablja za vaš primer, če je poklic, ki ga želite opravljati v državi članici gostiteljici, v tej državi članici reguliran.

Primer: v Franciji je z zakonom določeno, da lahko poklic učitelja smučanja na nacionalnem ozemlju opravljajo samo osebe z državno diplomom za učitelja smučanja; poklic učitelja smučanja je torej v Franciji reguliran, zato se uporablja Direktiva 2005/36/ES, če želite delati v Franciji kot učitelj smučanja.

Za informacije o tem, ali je posamezen poklic v državi članici gostiteljici reguliran, se lahko obrnete na kontaktno točko države članice gostiteljice:

http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/contactpoints/. Seznam (ki je okviren in ni izčrpen) reguliranih poklicev, za katere se uporablja Direktiva 2005/36/ES, je na voljo na spletnem naslovu:

http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/regprof/index.cfm?fuseaction=home_welcome.

Treba je poudariti, da so poklici zdravnika, medicinske sestre za splošno zdravstveno nego, babice, farmacevta, veterinarja in zobozdravnika regulirani v vseh državah članicah.

10) Kaj se zgodi, če poklic, ki ga želite opravljati, v državi članici gostiteljici ni reguliran?

V tem primeru je dostop prost in vam ni treba zaprositi za priznavanje vaših poklicnih kvalifikacij. Svoj poklic lahko v državi članici gostiteljici začnete opravljati pod enakimi pogoji kot državljani te države članice. Ni vam treba predložiti dokumenta o priznavanju, ki ga izda uradni organ. V tem primeru je vrednost vaših kvalifikacij odvisna od položaja in gibanj na trgu dela in ne od pravnih predpisov.

Lahko se zgodi tudi, da vaš poklic v državi članici gostiteljici ni reguliran, vendar ni mogoče zagotoviti, da ga lahko prosto opravljate. Dejansko je mogoče, da vaš poklic v državi članici gostiteljici ni samostojen poklic, ker spadajo dejavnosti v zvezi s tem poklicem v vaši državi članici izvora na področje drugega poklica v državi članici gostiteljici in so zato rezervirane za te strokovnjake. V tem primeru vam je lahko na vašo zahtevo zagotovljen delni dostop do opravljanja poklica.

Primer 1: ste profesor matematike v Franciji in želite ta poklic opravljati v Nemčiji. V Nemčiji morajo profesorji poučevati dva predmeta, zato vam morajo v tem primeru nemški organi zagotoviti delni dostop do opravljanja poklica, tj. vam dovoliti, da poučujete samo matematiko.

Primer 2: v neki državi članici ste opravili posebno usposabljanje za psihoterapevta in svoj poklic želite opravljati v drugi državi članici, v kateri psihoterapija ni samostojen poklic, ampak je del zdravniškega poklica in rezervirana za zdravnike psihiatre. Tega poklica ne morete opravljati, če niste tudi vi zdravnik psihiater/specialist psihiatrije.

11) Ali je reguliran poklic, ki ga želite opravljati, poklic, za katerega ste usposobljeni?

Direktiva 2005/36/ES se uporablja samo, če je reguliran poklic, ki ga želite opravljati v državi članici gostiteljici, poklic, za katerega ste polno usposobljeni v državi članici izvora.

Primer 1: Direktiva 2005/36/ES se ne uporablja, če ste v Španiji polno usposobljeni za opravljanje poklica nepremičninskega agenta, v Franciji pa želite opravljati poklic odvetnika.

12) Ali je poklic, ki ga želite opravljati, ali usposabljanje za ta poklic v vaši matični državi članici regulirano?

To vprašanje ne zadeva poklicev zdravnika, medicinske sestre za splošno zdravstveno nego, zobozdravnika, veterinarja, babice in farmacevta. Isto velja za poklice v obrtništvu, trgovini in industriji iz Priloge IV k Direktivi 2005/36/ES, kadar so upravičeni do avtomatičnega priznavanja na podlagi sistema ustanavljanja (glej vprašanje 47), ter arhitekta, ki so upravičeni do avtomatičnega priznavanja na podlagi sistema ustanavljanja (glej vprašanje 43).

Če v državi članici, v kateri ste pridobili kvalifikacijo, ni reguliran niti poklic, za katerega ste usposobljeni, niti usposabljanje za ta poklic, lahko pristojni organ države članice gostiteljice od vas zahteva, da ste zadevni poklic v državi članici, ki ne regulira tega poklica, opravljali vsaj dve leti (glej vprašanje 9 za opredelitev reguliranega poklica).

Usposabljanje je regulirano, če njegovo raven in vsebino določi in nadzoruje država članica, v kateri usposabljanje poteka. V zvezi z opredelitvijo reguliranega poklica glej vprašanje 9.

Za informacije o tem, ali je poklic ali usposabljanje za ta poklic regulirano, se lahko obrnete na kontaktno točko v državi članici izvora: http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/contactpoints/. Seznam (ki je okviren in ni izčrpen) reguliranih poklicev, za katere se uporablja Direktiva 2005/36/ES, je na voljo na spletnem naslovu:

http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/regprof/index.cfm?fuseaction=home_welcome.

II. KATERA PRAVILA DIREKTIVE 2005/36/ES SE UPORABLJAJO V VAŠEM PRIMERU?

13) Ali želite v drugi državi članici izvajati gospodarsko dejavnost začasno ali želite ustanoviti stalni sedež?

Veljavna ureditev se razlikuje glede na to, ali želite v drugi državi članici ustanoviti sedež ali tam samo začasno delati, tako da opravljate storitve v tej državi članici.

V državi imate sedež, ko tam redno in dolgotrajno prebivate.

Primer: belgijski logoped, ki se izseli iz Belgije in v Franciji odpre ordinacijo; slovaški inženir, zaposlen v češkem podjetju na podlagi pogodbe za nedoločen čas, ki se preseli v Češko republiko.

V tem primeru za vas veljajo pravila Direktive 2005/36/ES, ki se uporabljajo za področje ustanavljanja.

Če ste po drugi strani že zakonito ustanovljeni v državi članici v smislu Direktive 2005/36/ES (glej vprašanje 15) in želite svoj poklic začasno opravljati v drugi državi članici, v tej državi članici zagotavljate storitev in zato za vas veljajo pravila Direktive 2005/36/ES, ki se uporabljajo za področje opravljanja storitev. Začasni značaj opravljanja storitev se prouči za vsak primer posebej.

Primer: španski veterinar, ki tri mesece nadomešča veterinarja v veterinarski ordinaciji na Portugalskem, zagotavlja storitve na Portugalskem; estonski zdravnik, ki tri dni na mesec zdravi bolnike v Latviji, zagotavlja storitve v Latviji; prav tako storitve opravlja španski poklicni potapljač, ki štiri mesece dela na naftni ploščadi v Združenem kraljestvu.

A. ZAČASNO OPRAVLJANJE STORITEV

Kadar želite svoj poklic začasno opravljati v drugi državi članici, tako da opravljate storitve v tej državi članici, za vas veljajo manj stroga pravila, kot če želite v tej državi ustanoviti stalni sedež, pri čemer morate izpolnjevati nekatere pogoje. V večini primerov se vaše kvalifikacije ne preverjajo in lahko začnete svojo dejavnost takoj opravljati. Vendar lahko organ države gostiteljice od vas zahteva, da predložite nekatere informacije. Cilj vprašanj, navedenih v nadaljevanju, je zagotovitev informacij, katere formalnosti boste morda morali opraviti in kakšne so vaše pravice, ko se vaše kvalifikacije preverjajo ali ko se ne preverjajo.

A.1 Skupna pravila

14) Katere pogoje morate izpolniti, da se za vas uporablja ureditev za opravljanje storitev?

– Zakonito morate biti ustanovljeni v eni od 27 držav članic ali eni od naslednjih treh držav: Norveška, Islandija in Lihtenštajn.

Če država, v kateri ste ustanovljeni, ne regulira niti poklica, za katerega ste usposobljeni, niti usposabljanja za ta poklic (glej vprašanja od 9 do 12), lahko država gostiteljica zahteva, da ste zadevni poklic v državi sedeža opravljali dve leti. Vendar te zahteve ni mogoče določiti, če ste arhitekt, upravičen do avtomatičnega priznavanja (glej vprašanje 43), ali če opravljate poklic v obrtništvu, trgovini ali industriji iz Priloge IV Direktive 2005/36/ES ter izpolnujete pogoje za upravičenost do sistema avtomatičnega priznavanja na podlagi ustanavljanja (glej vprašanje 47).

– Fizično ste prisotni na ozemlju države članice gostiteljice. Toga če v državi članici gostiteljici zagotavljate storitev, ne da bi zapustili svojo državo članico izvora, se uporablja Direktiva 2000/31/ES o elektronskem poslovanju ali Direktiva 2006/123/ES za opravljanje storitev prek pošte ali telefona in ne Direktiva 2005/36/ES o priznavanju poklicnih kvalifikacij.

15) Kaj pomeni „biti zakonito ustanovljen“?

Zakonito ste ustanovljeni, ko izpolnujete vse pogoje za opravljanje nekega poklica v državi članici in vam ni prepovedano opravljanje, niti začasno, tega poklica. Zakonito ste lahko ustanovljeni kot samozaposleni ali zaposleni delavec. Ko načrtujete opravljanje storitve, vam zadevnega poklica ni treba dejansko opravljati.

Primer 1: ste francoski arhitekt, vpisan v poklicni register; ste zakonito ustanovljeni v Franciji, čeprav poklica arhitekta v Franciji dejansko še ne opravljate; če po drugi strani še niste vpisani v register, niste zakonito ustanovljeni.

Primer 2: v Belgiji delate kot veterinar, zaposlen na veterinarski kliniki. Zakonito ste ustanovljeni v Belgiji.

16) Ali morate oddati prijavo?

To je odvisno od nacionalnih predpisov.

Ko prvič opravljate storitev na ozemlju druge države članice, lahko ta država članica od vas zahteva, da jo o tem obvestite s prijavo. To v nobenem primeru ni prošnja za dovoljenje za opravljanje poklica. Direktiva držav članic ne zavezuje, naj zahtevajo

tako prijavo; gre za možnost, ki jo morajo države članice uporabljati v okviru omejitev iz Direktive in Pogodbe. Če se država članica odloči, da bo tako prijavo zahtevala, je ta prijava veljavna eno leto. Če nameravate po enem letu znova opravljati storitve na ozemlju te države članice, lahko ta država od vas zahteva, da jo o tem znova obvestite s prijavo, ki je prav tako veljavna eno leto. Tako ste lahko pozvani, da enkrat na leto oddate prijavo, če nameravate med zadevnim letom opravljati storitve na ozemlju te države članice.

Prijava mora biti pisna, vendar jo lahko predložite na več načinov, tj. z navadno ali priporočeno pošto, prek telefaksa, e-pošte itd.

To prijavo lahko oddate kadar koli, vsekakor pa pred prvim opravljanjem storitev. Država članica gostiteljica ne sme zahtevati, da ji to prijavo predložite nekaj mesecev ali dni pred začetkom opravljanja storitev. Vendar je treba upoštevati, da se lahko, odvisno od vašega položaja, prijava obravnava od 0 do 5 mesecev (glej vprašanji 23 in 31). To prijavo lahko oddate tudi, če še ne veste, kdaj boste opravljali storitve v tej državi članici. V vsakem primeru morate glede na vaš primer sami presoditi, kdaj je najbolj ustrezno oddati prijavo pred prvim opravljanjem storitev.

Primer: ste nemški učitelj smučanja in želite svoj poklic prvič opravljati v Avstriji v obdobju dveh ali treh tednov med naslednjo smučarsko sezono, vendar še ne veste, kje in kdaj. Prijavo lahko oddate junija ali julija v predhodnem letu, da bi si zagotovili, da boste v primeru, da se bo vaša kvalifikacija preverjala, takrat lahko opravljali svoj poklic na avstrijskem ozemlju; če ste po drugi strani že v prejšnjih letih opravljali storitve na avstrijskem ozemlju, se vaših kvalifikacij ne bo več preverjalo in lahko začnete svoj poklic opravljati takoj po oddaji prijave; zato lahko prijavo oddate veliko pozneje, na primer novembra ali decembra ali celo en dan pred začetkom opravljanja storitve.

17) Kako izveste, če in pri katerem organu morate oddati prijavo?

Obrnete se na kontaktno točko države članice gostiteljice: http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/contactpoints/.

Vendar lahko, če to želite, prijavo oddate neposredno pri enotni kontaktni točki, določeni v Direktivi 2006/123/ES o storitvah na notranjem trgu¹⁰. Prek te kontaktne točke lahko opravite vse postopke in formalnosti, ki so potrebni za opravljanje vašega poklica v državi članici gostiteljici, tj. lahko oddate tudi prijavo. Ta enotna kontaktna točka bo v državah članicah vzpostavljena od 28. decembra 2009.

18) Katere informacije je treba navesti v prijavi?

¹⁰ Vsaka država članica sama se mora odločiti, ali želi uporabljati to sredstvo za zdravstvene delavce in strokovnjake na področju varovanja zdravja (razen za veterinarje), kolikor niso zajeti v Direktivi 2006/123/ES.

Obvezno morate navesti svoj priimek, ime(-na), podatke (naslov, telefon, e-naslov itd.), državljanstvo, poklic, za katerega ste usposobljeni v državi članici, v kateri imate zakonit sedež, in poklic, ki ga želite opravljati v državi članici gostiteljici.

Prav tako morate zagotoviti informacije o zaščiti, do katere ste upravičeni na področju poklicne odgovornosti, na primer naziv zavarovalne družbe, številka pogodbe.

Za lažjo obravnavo vaše vloge lahko navedete tudi, ali storitve na ozemlju zadevne države članice opravljate prvič ali gre za letno podaljšanje.

19) **Katerih informacij se od vas ne sme zahtevati?**

Država članica gostiteljica ne sme v nobenem primeru zahtevati, da v prijavi navedete kraj in/ali datum in/ali trajanje opravljanja storitve na njenem ozemlju ali celo število udeležencev skupine, če spremljate skupino oseb v državi članici gostiteljici. Poleg tega ne sme zahtevati, da sporočite naslov v državi članici gostiteljici.

20) **Katere dokumente morate na zahtevo priložiti svoji prijavi?**

Država članica gostiteljica lahko pred prvim opravljanjem storitev ali če so se bistveno spremenile okoliščine, dokazane s katerim koli od navedenih dokumentov, zahteva, da prijavi priložite naslednje dokumente.

– **Potrdilo o državljanstvu.**

– **Potrdilo, ki dokazuje, da ste zakonito ustanovljeni v državi članici in vam ni prepovedano izvajanje, niti začasno, poklicnih dejavnosti.**

Primeri dokumentov, ki dokazujejo zakonit sedež: če je poklic v državi članici, v kateri ste zakonito ustanovljeni, reguliran: dokazilo pristojnega organa, pristojnega poklicnega registra, kopija poklicnega dovoljenja; če poklic v državi članici, v kateri ste zakonito ustanovljeni, ni reguliran: kopijo poklicnega dovoljenja, izpis iz trgovinskega registra, potrdilo poklicnega združenja, potrdilo delodajalca, ki mu je priloženo dokazilo o socialnem zavarovanju ali davčni izpis.

V dokumentu mora biti jasno naveden zadevni poklic.

Če na podlagi predloženega dokumenta ni mogoče ugotoviti, ali vam je opravljanje poklica začasno ali dokončno prepovedano, je treba predložiti drugi dokument, ki dokazuje, da vam ni začasno prepovedano opravljati poklica.

Primer: izpis iz kazenske evidence, potrdilo sodnega ali policijskega organa itd.

– **Dokazilo o vaših poklicnih kvalifikacijah.**

Gre za kvalifikacijo, na podlagi katere imate pravico do opravljanja poklica, ko je ta reguliran v državi članici, v kateri ste pridobili to kvalifikacijo ali samo poklicne

izkušnje. Če poklic ni reguliran, gre za kvalifikacijo, ki potrjuje usposabljanje, s katerim ste se pripravili na opravljanja tega poklica, ali vaše poklicne izkušnje, če take kvalifikacije nimate (glej naslednjo alineo).

– **Dokazilo, da ste zadevni poklic v zadnjih desetih letih opravljali vsaj dve leti, kadar niti poklic niti usposabljanje zanj v državi članici, v kateri ste zakonito ustanovljeni, nista regulirana** (glej vprašanji 9 in 12). To lahko dokažete na primer s potrdilom delodajalca, davčnim izpisom itd.

– **Dokazilo o nekaznovanosti za poklice na področju varovanja** (npr. agent za zasebno varovanje), kadar država članica gostiteljica to zahteva tudi od lastnih državljanov.

21) Ali lahko pristojni organ države članice gostiteljice zahteva, da predložite originalne dokumente ali enakovredne overjene kopije?

Pristojni organ države članice gostiteljice ne more zahtevati, da mu predložite originalne dokumente, vendar lahko po drugi strani zahteva enakovredne overjene kopije osnovnih dokumentov, kot so poklicne kvalifikacije in dokumenti, ki dokazujejo vaše poklicne izkušnje.

Če enakovrednih overjenih kopij enega ali več dokumentov ne morete predložiti, mora pristojni organ sam preveriti verodostojnost dokumenta pri pristojnem organu države članice, v kateri ste zakonito ustanovljeni.

22) Ali morajo biti dokumenti prevedeni in prevodi overjeni?

Pristojni organ države članice gostiteljice lahko prevod dokumentov zahteva samo, če je to dejansko nujno za obravnavo vaše prošnje.

Overjeni prevod se lahko zahteva samo za osnovne dokumente.

Primer: poklicne kvalifikacije, potrdila v zvezi s poklicnimi izkušnjami.

Vendar se overjeni prevod vaših poklicnih kvalifikacij ne more zahtevati, če ste zdravnik, medicinska sestra za splošno zdravstveno nego, zobozdravnik, babica, veterinar, farmacevt ali arhitekt, katerih kvalifikacije so navedene v Prilogi V k Direktivi 2005/36/ES, razen če je to nujno za obravnavo vaše prošnje za priznanje. Dejansko lahko pristojni organ preprosto preveri, ali naziv vaše kvalifikacije ustreza nazivu v Prilogi.

Organ države članice gostiteljice prav tako ne sme zahtevati overjenega prevoda standardnih dokumentov, kot so osebne izkaznice, potni listi itd.

V vsakem primeru se lahko svobodno odločite, ali boste prevode overili pri pristojnem organu svoje države članice izvora ali države članice gostiteljice. Organ države članice

gostiteljice mora v vsakem primeru sprejeti prevode, ki jih je overil pristojni organ vaše države članice izvora.

A.2 Splošna ureditev

23) Kako hitro po oddaji prijave lahko začnete opravljati svojo dejavnost?

Svojo dejavnost lahko na ozemlju države članice gostiteljice začnete opravljati takoj, pri čemer vam ni treba čakati na dovoljenje organa države gostiteljice (razen če spadate v sistem odstopanj iz točke A.3 spodaj).

A.3 Sistem odstopanj, ki se uporablja, če vaš poklic povzroča tveganje na področju javnega zdravja ali varnosti

24) Ali je odgovor na vprašanje 23 veljaven v vseh primerih?

Kadar poklic, ki ga želite opravljati, povzroča tveganje za javno zdravje ali varnost, lahko organ države gostiteljice začne postopek preverjanja vaše kvalifikacije, zaradi česar se lahko začetek izvajanja vaše dejavnosti zakasni.

25) Kateri poklici povzročajo tveganje za javno zdravje in varnost?

Za informacije o tem, kateri poklici so bili v neki državi članici opredeljeni kot poklici, ki povzročajo tveganje za javno zdravje ali varnost, se lahko obrnete na kontaktno točko države članice gostiteljice:

http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/contactpoints/.

26) Ali to zadeva sektorske poklice?

Države članice sistema odstopanj ne morejo uporabljati za zdravnike, medicinske sestre za splošno zdravstveno nego, zobozdravnike, veterinarje, babice, farmacevte in arhitekta, kadar so ti upravičeni do avtomatičnega priznavanja na podlagi sistema ustanavljanja (glej vprašanja 42 do 45). Svojo dejavnost lahko začnejo opravljati takoj (glej točko A.2, vprašanje 23).

Primer 1: portugalski zdravnik z diplomo „Carta de Curso de licenciatura em medicina“ je upravičen do avtomatičnega priznavanja, zato se njegovih kvalifikacij ne sme preverjati.

Primer 2: arhitekt, katerega kvalifikacija ne potrjuje usposabljanja v skladu z Direktivo 2005/36/ES, ni upravičen do avtomatičnega priznavanja, zato se lahko njegove kvalifikacije preverjajo.

27) Ali je preverjanje sistematično?

Ne, vaša kvalifikacija se lahko preveri samo prvič, ko vstopite v državo članico gostiteljico, da bi tam opravljali storitev.

Primer: ste španski fizioterapevt, ki ste leta 2002 štiri mesece delali v Franciji po tem, ko ste v tej državi članici pridobili priznanje svoje španske kvalifikacije, zdaj pa želite znova delati v Franciji za določen čas. V tem primeru se vaše kvalifikacije ne sme preverjati, ker je bila preverjena že leta 2002.

28) Ali morate v primeru preverjanja vaših kvalifikacij zagotoviti dodatne informacije in/ali dokumente?

Organ, pristojen za preverjanje vaše kvalifikacije, lahko zahteva, da mu zagotovite naslednje informacije o vašem usposabljanju: skupno trajanje študija, študijski predmeti in njihovo razmerje, delež teoretičnega in praktičnega pouka. Prav tako vas lahko pozove, da predložite informacije o vaših poklicnih izkušnjah, nadaljnjem poklicnem usposabljanju, seminarjih in drugih usposabljanjih, ki ste jih opravili poleg osnovnega usposabljanja.

V vašem interesu je, da zagotovite to vrsto informacij, ker lahko to olajša preverjanje vaše kvalifikacije, s čimer se lahko izognete dodatnim ukrepom (glej vprašanje 30).

Če teh informacij pristojnemu organu ne zagotovite, mora ta organ sprejeti odločitev, vendar to stori na podlagi razpoložljivih informacij.

29) Kakšno odločitev lahko sprejme pristojni organ?

Obstaja več možnosti.

– Pristojni organ se lahko po pregledu vaše vloge odloči, da vaših kvalifikacij ne bo preverjal.

Primer: pristojni organ je že preveril podobne kvalifikacije in meni, da imetniki teh kvalifikacij ne morejo resno ogroziti zdravja ali varnosti prejemnikov storitve.

Pristojni organ se lahko po pregledu vaše vloge odloči, da bo vaše kvalifikacije preveril, pri čemer vam bo po tem pregledu dovolil ali prepovedal opravljanje storitve (*primer: v lastni državi članici sedeža ne smete opravljati storitev*) ali vam naložil dodatne ukrepe (glej vprašanje 30).

Če vam organ naloži dodatne ukrepe, boste šele po tem, ko boste te ukrepe upoštevali, izvedeli, kakšna je končna odločitev organa – ali vam dovoli opravljanje storitve (v primeru ugodnega izida) ali vam to prepove (v primeru neugodnega izida).

Če opravljate poklic na področju obrtništva, trgovine ali industrije ter ta poklic povzroča tveganje za javno zdravje ali varnost, lahko pristojni organ preveri, ali imate dovolj let poklicnih izkušenj, da ste upravičeni do avtomatičnega priznavanja na podlagi sistema ustanavljanja (glej vprašanja od 45 do 47). V tem primeru vam mora organ dovoliti opravljanje storitve. Dodatno preverjanje ni mogoče in naložiti se vam ne sme nobenega dodatnega ukrepa.

30) Katere dodatne ukrepe vam lahko naloži pristojni organ in v katerem primeru?

Pristojni organ vam lahko naloži dodatne ukrepe, če se vaše usposabljanje in usposabljanje v državi članici gostiteljici znatno razlikujeta, pri čemer lahko te razlike ogrozijo zdravje ali varnost prejemnikov storitve.

Preden vam organ naloži dodatne ukrepe, mora preveriti, če lahko vaše poklicne izkušnje, nadaljnje usposabljanje ali dodatno usposabljanje, ki ste ga opravili pozneje, odpravijo te razlike. Vendar lahko organ to preverjanje pred sprejetjem odločitve začne samo, če ste mu posredovali to vrsto informacij.

Če pristojni organ ob sprejetju odločitve o določitvi dodatnih ukrepov nima na voljo teh informacij, vam mora najprej zagotoviti priložnost, da dokažete, da ste manjkajoče znanje pridobili prek poklicnih izkušenj, nadaljnjega ali dodatnega usposabljanja.

Če tega ne morete dokazati na tak način, lahko pristojni organ od vas zahteva, da opravite preskus znanja ali kratkotrajno prakso.

V primeru neuspeha morate imeti možnost, da preskus ali prakso opravite še enkrat.

31) Kako hitro mora pristojni organ sprejeti odločitev?

Organ bo odločitev, da vam dovoli opravljanje storitve, vam to prepove ali naloži dodatne ukrepe, v najboljšem primeru sprejel en mesec po prejemu prijave in priloženih dokumentov (če se pri obravnavi vaše vloge ne pojavi nobena težava), v najslabšem primeru pa štiri mesece po prejemu prijave in priloženih dokumentov (če se pri obravnavi vaše vloge pojavijo težave).

Če se pristojni organ odloči, da vam naloži dodatne ukrepe, bo njegova končna odločitev znana šele po tem, ko se boste podvrgli tem ukrepom, zato bo rok torej daljši. Dodatne ukrepe je treba uveljaviti v enem mesecu po odločitvi, da se naložijo.

Če za vas torej veljajo dodatni ukrepi, ki jih uspešno izvedete, lahko storitev v najboljšem primeru začnete opravljati dva meseca po tem, ko pristojni organ prejme prijavo in priložene dokumente (če se pri obravnavi vaše vloge ne pojavi nobena težava), v najslabšem primeru pa pet mesecev po tem, ko pristojni organ prejme prijavo in priložene dokumente (če se pri obravnavi vaše vloge pojavijo težave).

Več informacij o rokih je na voljo v kodeksu ravnanja (glej zlasti točko 8 kodeksa): http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/docs/future/cocon_sl.pdf.

32) Kaj se zgodi, če pristojni organ ne odgovori v zahtevanem roku?

Če izpolnujete pogoje za uporabo pravil Direktive na področju prostega opravljanja storitev (glej vprašanje 14) in pristojni organ ne odgovori v zahtevanem roku, lahko po preteku tega roka začnete opravljati storitev na ozemlju države članice gostiteljice.

A.4 Pravila za opravljanje storitve

33) Katera pravila morate upoštevati pri izvajanju svoje dejavnosti?

Upoštevati morate poklicna pravila ravnanja, ki so neposredno povezana s poklicnimi kvalifikacijami, veljavnimi v državi članici gostiteljici, kot so uporaba nazivov, pravila v zvezi s poklicnimi kršitvami, disciplinske določbe, ki se uporabljajo na tem področju, itd.

34) Katera pravila se za vas ne uporabljajo?

Gre za naslednja pravila:

– odobritev in registracija ali članstvo v poklicni organizaciji, vendar je lahko predvidena začasna ali pro forma registracija, če to ne zakasni ali otežuje opravljanja storitev. Za to registracijo niste odgovorni sami, ampak jo po potrebi izvedejo pristojni organi države članice gostiteljice;

– registracija pri organu za socialno varnost: ta organ morate o opravljanju storitve obvestiti predhodno ali v nujnih primerih naknadno.

B. USTANOVITEV

Kadar ustanovite sedež v drugi državi članici, da bi tam opravljali reguliran poklic, se bo vaša kvalifikacija preverila. Zato morate opraviti nekaj formalnosti in slediti

postopku. Cilj vprašanj, navedenih v nadaljevanju, je pojasnitev, katere so te formalnosti in kakšne so vaše pravice v postopku priznavanja.

B.1 Skupne točke za vse poklice

35) Kam se lahko obrnete za predložitev svoje prošnje za priznanje?

Kontaktna točka (http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/contactpoints/) vam lahko sporoči, kje predložite svojo prošnjo za priznanje, in vam zagotovi informacije o nadaljnjem postopku.

Vendar lahko, če to želite, prošnjo za priznanje predložite neposredno pri enotni kontaktni točki, predvideni v Direktivi 2006/123/ES o storitvah na notranjem trgu¹¹. Prek te kontaktne točke lahko opravite vse postopke in formalnosti, ki so potrebni za opravljanje vašega poklica v državi članici gostiteljici, tj. lahko predložite tudi prošnjo za priznanje. Ta enotna kontaktna točka bo v državah članicah vzpostavljena od 28. decembra 2009.

36) Katere dokumente morate predložiti na zahtevo pristojnega organa države članice, v kateri želite delati?

36. a. Dokumenti, ki zadevajo vse poklice

Pristojni organ države članice, v kateri želite izvajati poklicno dejavnost, lahko od vas zahteva, da mu predložite naslednje dokumente:

- **potrdilo o državljanstvu**, na primer kopijo osebne izkaznice,
 - **dokazilo, da imate potrdilo o strokovni usposobljenosti ali formalnih kvalifikacijah**, ki potrjujejo usposabljanje za ali omogočajo dostop do opravljanja zadevnega poklica (na primer kopija potrdila ali kvalifikacije), vendar se tega od vas ne sme zahtevati, če izpolnjujete pogoje za upravičenost do avtomatičnega priznavanja na podlagi poklicnih izkušenj (glej vprašanja od 47 do 49),
 - **dokazilo o poklicnih izkušnjah**, če imate kvalifikacijo, pridobljeno v tretji državi, in je to kvalifikacijo že priznala druga država članica; v tem primeru lahko pristojni organ države članice, v kateri želite izvajati poklicno dejavnost, zahteva potrdilo države članice, ki je priznala vašo kvalifikacijo, v katerem je navedeno, da ste na njenem ozemlju vsaj tri leta dejansko opravljali ta poklic (glej vprašanje 6).
- Če se to zahteva tudi od državljanov:

¹¹ Vsaka država članica sama se mora odločiti, ali želi uporabljati to sredstvo za zdravstvene delavce in strokovnjake na področju varovanja zdravja (razen za veterinarje), kolikor niso zajeti v Direktivi 2006/123/ES.

- **dokazilo o dobrem imenu ali ugledu ali dejstvu, da ni bil razglašen stečaj** ali da opravljanje zadevne dejavnosti ni bilo začasno prekinjeno ali prepovedano zaradi resne poklicne kršitve ali kaznivega dejanja,

- **zdravniško potrdilo o sposobnosti**, ki ga izda pristojni organ, ki je lahko nepogodbeni zdravnik (splošni ali specialistični zdravnik, odvisno od zahtevanega potrdila),

– **dokazilo o vašem premoženjskem stanju in zavarovanju.**

36.b. Dokumenti, ki zadevajo sektorske poklice

Pristojni organ države članice, v kateri želite izvajati poklicno dejavnost, lahko zahteva:

- **potrdilo o tako imenovani „skladnosti“**: gre za potrdilo, ki ga izda država članica izvora in s katerim potrdi, da je vaša kvalifikacija enakovredna kvalifikaciji iz Direktive,

- **potrdilo o spremembi naziva** (razen za arhitekta): če naziv vaše kvalifikacije, ki izpolnjuje minimalne zahteve glede usposobljenosti, ne ustreza nazivu iz ustrezne priloge k Direktivi,

- **potrdilo o vsaj enoletni poklicni praksi**, če ste babica in ste se usposabljali za poklic medicinske sestre za splošno zdravstveno nego, nato pa še 18 mesecev za poklic babice, ali **potrdilo o vsaj dvoletni poklicni praksi**, če ste se vsaj tri leta usposabljali za poklic babice, pri čemer se za to usposabljanje ne zahteva diploma, potrdilo ali druge kvalifikacije, ki omogočajo dostop do univerz ali visokošolskih ustanov,

- **potrdilo države članice izvora o dejanskem in zakonitem opravljanju zadevnega poklica (običajno vsaj tri zaporedna leta v petih letih pred izdajo potrdila):**

- če ste zdravnik, medicinska sestra za splošno zdravstveno nego, zobozdravnik, veterinar, babica ali farmacevt in ste svojo kvalifikacijo pridobili pred referenčnim datumom iz Priloge V k Direktivi, pri čemer vaša kvalifikacija ne izpolnjuje minimalnih zahtev glede usposobljenosti, ter v drugih posebnih primerih, predvidenih v Direktivi (na primer dokazila o formalnih kvalifikacijah, izdana v nekdanji Jugoslaviji, ali dokazila o formalnih kvalifikacijah zdravnika na področju stomatologije, izdana v nekaterih državah članicah za namene priznavanja poklica zobozdravnika),

- če ste arhitekt in nimate kvalifikacij, navedenih v Prilogi V ali Prilogi VI, ter v drugih posebnih primerih, predvidenih v Direktivi (na primer dokazila o formalnih kvalifikacijah, izdana v nekdanji Jugoslaviji); v nekaterih primerih mora biti na potrdilu navedeno tudi, da ste dovoljenje za uporabo poklicnega naziva arhitekta v državi izvora pridobili pred datumom, določenim v Direktivi v zvezi z zadevno državo članico.

36.c. Dokumenti, ki zadevajo poklice v obrtništvu, industriji in trgovini

Pristojni organ države članice, v kateri želite izvajati poklicno dejavnost, lahko zahteva:

- **potrdilo, ki ga izda pristojni organ države članice izvora in v katerem sta navedena vrsta dejavnosti in obdobje, v katerem ste opravljali zadevno dejavnost,**
- v nekaterih primerih se lahko od vas zahteva tudi **dokazilo o usposabljanju.**

36.d. Dokumenti, ki zadevajo poklice, za katere se uporablja splošni sistem

Pristojni organ države članice, v kateri želite izvajati poklicno dejavnost, lahko zahteva:

- **dokazilo, da imate vsaj dve leti poklicnih izkušenj z zadevnim poklicem:** to dokazilo se lahko zahteva, kadar v vaši državi članici izvora nista regulirana niti poklic niti usposabljanje zanj, medtem ko je poklic v državi članici gostiteljici reguliran (glej vprašanji 9 in 12), pri čemer je treba upoštevati vse dokumente; zato vam ni treba predložiti potrdila, ki ga je izdal pristojni organ; država članica gostiteljica mora na primer sprejeti plačilne liste ali potrdila delodajalca; kljub temu je ključno, da je v dokumentu jasno opredeljena vaša poklicna dejavnost,
- **informacije o vašem usposabljanju,** vendar samo če je to potrebno za ugotovitev morebitnih znatnih razlik v primerjavi z zahtevanim nacionalnim usposabljanjem; običajno zadostuje, da zagotovite naslednje informacije: informacije o skupnem trajanju študija, študijskih predmetih in njihovem razmerju ter po potrebi deležih teoretičnega in praktičnega pouka.

37) Ali lahko na lastno pobudo predložite dodatne dokumente in ali je to zaželeno?

Ko se za vaš poklic uporablja splošni sistem, je v vašem interesu, da pristojnemu organu zagotovite čim več informacij v zvezi s poklicnimi izkušnjami, nadaljnjim poklicnim usposabljanjem, seminarji in drugimi usposabljanji, opravljenimi poleg osnovnega usposabljanja. To lahko dejansko olajša priznavanje vaše kvalifikacije, zlasti pa vam lahko omogoči, da se v celoti ali delno izognete opravljanju preskusa znanja ali prilagoditveni praksi, preden se vaša kvalifikacija prizna (glej vprašanji 51 in 52).

Če teh informacij pristojnemu organu ne zagotovite, mora ta organ sprejeti odločitev, vendar to stori na podlagi razpoložljivih informacij.

38) Ali lahko pristojni organ zahteva, da predložite originalne dokumente ali enakovredne overjene kopije?

Pristojni organ države članice gostiteljice ne more zahtevati, da mu predložite originalne dokumente, vendar lahko po drugi strani zahteva enakovredne overjene kopije osnovnih dokumentov, kot so poklicne kvalifikacije in dokumenti, ki dokazujejo vaše poklicne izkušnje.

Če enakovrednih overjenih kopij enega ali več dokumentov ne morete predložiti, mora pristojni organ sam preveriti verodostojnost dokumenta pri pristojnem organu države članice, v kateri ste zakonito ustanovljeni.

39) Ali morajo biti vsi dokumenti prevedeni?

Pristojni organ države članice gostiteljice lahko prevod dokumentov zahteva samo, če je to dejansko nujno za obravnavo vaše prošnje za priznanje.

Overjeni prevod se lahko zahteva samo za osnovne dokumente.

Primer: poklicne kvalifikacije, potrdila v zvezi s poklicnimi izkušnjami.

Vendar se overjeni prevod vaših poklicnih kvalifikacij ne more zahtevati, če ste zdravnik, medicinska sestra za splošno zdravstveno nego, zobozdravnik, babica, veterinar, farmacevt ali arhitekt, katerih kvalifikacije so navedene v Prilogi V k Direktivi 2005/36/ES, razen če je to nujno za obravnavo vaše prošnje za priznanje. Dejansko lahko pristojni organ preprosto preveri, ali naziv vaše kvalifikacije ustreza nazivu v Prilogi.

Organ države članice gostiteljice prav tako ne sme zahtevati overjenega prevoda standardnih dokumentov, kot so osebne izkaznice, potni listi itd.

V vsakem primeru se lahko svobodno odločite, ali boste prevode overili pri pristojnem organu svoje države članice izvora ali države članice gostiteljice. Organ države članice gostiteljice mora v vsakem primeru sprejeti prevode, ki jih je overil pristojni organ vaše države članice izvora.

40) Kako hitro mora biti obravnavana vaša prošnja za priznanje?

Pristojni organ države članice gostiteljice v enem mesecu od prejema vaše vloge najprej potrdi, da jo je prejel, in vas po potrebi obvesti o vseh manjkajočih dokumentih.

Pristojni organ mora ustrezno utemeljeno odločitev sprejeti v čim krajšem času od datuma, ko ste predložili svojo popolno vlogo, in najpozneje v treh mesecih v primeru zadev na podlagi sistema avtomatičnega priznavanja (glej vprašanja od 42 do 45) ter najpozneje v štirih mesecih v primeru zadev na podlagi splošnega sistema priznavanja

diplom (glej vprašanja od 49 do 60) in sistema avtomatičnega priznavanja poklicnih izkušenj (glej vprašanja od 46 do 48). V primeru neupoštevanja roka glej vprašanje 63.

41) Kakšne pravice imate, če se vam podeli priznanje?

Priznanje vam daje pravico, da opravljate zadevni poklic. Zato lahko začnete poklic opravljati pod enakimi pogoji, kot veljajo za državljane države članice gostiteljice. V državi članici gostiteljici bodo za vas veljala enaka (zakonodajna, regulativna, upravna in etična) pravila kot za državljane države članice gostiteljice. Zlasti morate upoštevati področje dejavnosti poklica v državi članici gostiteljici. V primeru opravljanja poklica kot zaposlena oseba imate pravico, da se prijavljate na prosta delovna mesta, razpisana v državi gostiteljici, in sodelujete pri obstoječih postopkih za izbiro osebja v tej državi (razgovori, obravnava vlog, razpisi itd.) pod enakimi pogoji kot imetniki nacionalnih diplom.

B. 2 Sektorski poklici

Gre za poklice, pri katerih so bile minimalne zahteve glede usposobljenosti usklajene na ravni Skupnosti; to so: zdravnik, medicinska sestra za splošno zdravstveno nego, zobozdravnik, veterinar, babica, farmacevt ali arhitekt.

42) Kako poteka obravnava vaše prošnje?

Za vašo kvalifikacijo se načeloma uporablja sistem avtomatičnega priznavanja diplom (glej vprašanja 43 in 44). To pomeni, da pristojni organ države članice gostiteljice torej ne more preverjati vaše usposobljenosti in od vas ne more zahtevati dokumenta, v katerem bi bila navedena vsebina opravljenega usposabljanja.

Če imate kvalifikacijo, ki ste jo pridobili v tretji državi zunaj Unije, vendar jo je ena od držav članic že priznala in izdala potrdilo, da ste na njenem ozemlju vsaj tri leta opravljali zadevni poklic, priznanje vaše kvalifikacije ni avtomatično, ampak se izvede na podlagi splošnega sistema priznavanja diplom (glej vprašanja 45 in od 49 do 60).

43) Katere pogoje morate izpolniti za upravičenost do avtomatičnega priznavanja?

- **Zdravnik, medicinska sestra za splošno zdravstveno nego, zobozdravnik, veterinar in farmacevt**

Imeti morate kvalifikacijo, ki je za zadevno državo članico navedena v Prilogi V k Direktivi 2005/36/ES (torej dokazilo o formalnih kvalifikacijah in po potrebi potrdilo, priloženo temu dokazilu). Ta kvalifikacija mora potrjevati usposabljanje, ki je v skladu z minimalnimi zahtevami glede usposobljenosti iz Direktive 2005/36/ES. Tako je

običajno v primeru, ko se vaše usposabljanje začne po referenčnem datumu, navedenem v Prilogi V k Direktivi za zadevno kvalifikacijo in državo članico.

Primer: ste italijanski zdravnik s formalno kvalifikacijo „Attestato di formazione specifica in medicina generale“, ki ste jo pridobili po 31. decembru 1994 (glej Prilogo V, točka 5.1.4); to dokazilo potrjuje usposabljanje, ki je v skladu z Direktivo, zato ste upravičeni do avtomatičnega priznanja.

– **Babica**

Imeti morate kvalifikacijo, ki je za zadevno državo članico navedena v Prilogi V k Direktivi 2005/36/ES (torej dokazilo o formalnih kvalifikacijah in po potrebi potrdilo, priloženo temu dokazilu). Ta kvalifikacija mora potrjevati usposabljanje, ki je v skladu z minimalnimi zahtevami glede usposobljenosti iz Direktive 2005/36/ES. Tako je običajno v primeru, ko se vaše usposabljanje začne po referenčnem datumu, navedenem v Prilogi V k Direktivi za zadevno kvalifikacijo in državo članico.

Glede na vrsto usposabljanja, ki ste ga opravili, ste lahko upravičeni do avtomatičnega priznavanja ali pa ne.

Če ste opravili usposabljanje za poklic babice s polno časovno obveznostjo, ki je trajalo vsaj dve leti ali 3 600 ur, in je dostop do tega usposabljanja pogojen s formalnimi kvalifikacijami za poklic medicinske sestre za splošno zdravstveno nego, ste upravičeni do avtomatičnega priznavanja.

Če pa ste opravili usposabljanje za poklic medicinske sestre za splošno zdravstveno nego, ki mu je sledilo 18-mesečno usposabljanje za poklic babice, ste do avtomatičnega priznanja upravičeni samo, če ste poklic opravljali vsaj eno leto.

Nazadnje, če ste vsaj tri leta opravljali usposabljanje za poklic babice, dostop do katerega ni pogojen z diplomo, potrdilom ali drugim dokazilom, ki omogoča dostop do univerz ali visokošolskih ustanov, ste do avtomatičnega priznavanja upravičeni samo, če ste poklic opravljali vsaj dve leti.

– **Arhitekt**

Glede na vrsto usposabljanja, ki ste ga opravili, ste lahko upravičeni do avtomatičnega priznavanja ali pa ne.

Da bi bili upravičeni do avtomatičnega priznavanja, morate imeti kvalifikacijo, ki je za zadevno državo članico navedena v Prilogi V k Direktivi 2005/36/ES (torej dokazilo o formalnih kvalifikacijah in po potrebi potrdilo, priloženo temu dokazilu). Ta kvalifikacija mora potrjevati usposabljanje, ki je v skladu z minimalnimi zahtevami glede usposobljenosti iz Direktive 2005/36/ES. Tako je običajno v primeru, ko se vaše usposabljanje ne začne prej kot med referenčnim študijskim letom, navedenim v Prilogi V k Direktivi za zadevno kvalifikacijo in državo članico.

Primer: če ste španski arhitekt s formalno kvalifikacijo „Título oficial de arquitecto“, ki ste jo pridobili pri univerzi „Universidad Europea de Madrid“, pri čemer svojega usposabljanja niste začeli prej kot med študijskim letom 1998/1999 (glej Prilogo V, točka 5.1.7), ste lahko upravičeni do avtomatičnega priznavanja.

Če ste po drugi strani italijanski arhitekt s formalno kvalifikacijo „Laurea specialistica in architettura“, ki ste jo pridobili pri ustanovi „Politecnico di Bari“, pri čemer svojega usposabljanja niste začeli prej kot med študijskim letom 1999/2000, vendar še niste pridobili diplome „Diploma di abilitazione all'esercizio indipendente della professione“, ki se zahteva v Italiji poleg dokazila o formalnih kvalifikacijah (glej Prilogo V, točka 5.1.7), ne morete biti upravičeni do avtomatičnega priznavanja.

44) Ali ste upravičeni do avtomatičnega priznanja, če ste kvalifikacijo pridobili pred datumom vstopa vaše države v Evropsko unijo?

– **Zdravnik, medicinska sestra za splošno zdravstveno nego, zobozdravnik, veterinar, babica in farmacevt**

Če vaša kvalifikacija potrjuje usposabljanje, ki se je začelo pred referenčnim datumom, navedenim v Prilogi V k Direktivi za zadevno kvalifikacijo in državo članico (*primer: 1. maja 2004 za češko medicinsko sestro za splošno zdravstveno nego – Priloga V, točka 5.2.2, itd.*), in to usposabljanje ni v skladu z minimalnimi zahtevami glede usposobljenosti, ste vseeno upravičeni do avtomatičnega priznanja, če lahko s potrdilom države članice izvora dokažete, da ste v petih letih pred izdajo potrdila vsaj tri zaporedna leta dejansko in zakonito opravljali zadevni poklic. Tudi če vaša kvalifikacija temelji na eni od določb o pridobljenih pravicah, značilnih za zadevne poklice, iz Direktive (na primer kvalifikacije, pridobljene v nekdanji Jugoslaviji ali nekdanji NDR itd.), morate za upravičenost do avtomatičnega priznanja izpolniti zahtevane pogoje na področju poklicnih izkušenj, kar dokažete s potrdili.

– **Arhitekt**

Če vaša kvalifikacija potrjuje usposabljanje, ki se je začelo pred referenčnim študijskim letom, navedenim v Prilogi V k Direktivi za zadevno kvalifikacijo in državo članico (*primer: pred obdobjem 2007/2008 za malteškega arhitekta – Priloga V, točka 5.7.1*), in celo če to usposabljanje ni v skladu z minimalnimi zahtevami glede usposobljenosti iz Direktive 2005/36/CE, ste lahko vseeno upravičeni do avtomatičnega priznavanja na podlagi pridobljenih pravic, če imate kvalifikacijo, ki je za zadevno državo članico navedena v Prilogi VI k Direktivi 2005/36/ES (torej dokazilo o formalnih kvalifikacijah in po potrebi potrdilo, priloženo temu dokazilu). Vaše usposabljanje se ni smelo začeti pred referenčnim študijskim letom, navedenim za zadevno kvalifikacijo in državo članico v Prilogi VI k Direktivi.

Če vaša kvalifikacija potrjuje usposabljanje, ki ni navedeno niti v Prilogi V niti v Prilogi VI k Direktivi, ste lahko vseeno upravičeni do avtomatičnega priznavanja, če lahko s potrdilom države članice izvora dokažete, da vam je bilo v tej državi članici

dovoljeno uporabljati poklicni naziv „arhitekt“ pred datumom iz Direktive ter da ste zadevni poklic v petih letih pred izdajo potrdila dejansko in zakonito opravljali vsaj tri zaporedna leta. Tudi če vaša kvalifikacija temelji na eni od določb o posebnih pridobljenih pravicah iz Direktive (na primer kvalifikacije, pridobljene v nekdanji Jugoslaviji ali nekdanji NDR itd.), morate za upravičenost do avtomatičnega priznanja izpolniti zahtevane pogoje na področju poklicnih izkušenj, kar dokažete s potrdili.

45) Kakšen postopek priznavanja se uporablja, kadar ni mogoče podeliti avtomatičnega priznanja?

Kadar ni mogoče podeliti avtomatičnega priznanja, se za priznavanje uporablja splošni sistem (glej vprašanja od 49 do 60).

Ker Direktiva predvideva dopolnilno uporabo splošnega sistema samo v omejenem številu primerov, priznavanje ne temelji nujno na splošnem sistemu (Naslov III, Poglavje I). V tem primeru imate pravico do pridobitve priznanja vaših kvalifikacij na podlagi člena 43 Pogodbe v zvezi s svobodo ustanavljanja. V tem primeru mora pristojni organ na podlagi Pogodbe vaše usposabljanje primerjati z nacionalnim usposabljanjem ob upoštevanju vaših poklicnih izkušenj in dodatnega usposabljanja. Če pristojni organ ugotovi razlike, lahko od vas zahteva, da te razlike odpravite, na primer tako da opravite preskus, prakso ali dodatno usposabljanje v skladu z nacionalnimi pravili.

B.3 Poklici v obrtništvu, industriji in trgovini

Kadar želite opravljati dejavnost, navedeno v Prilogi IV, ste lahko upravičeni do avtomatičnega priznavanja kvalifikacij na podlagi vaših poklicnih izkušenj, če izpolnujete pogoje iz Direktive.

46) Kako poteka obravnava vaše prošnje?

Pristojni organ države gostiteljice na podlagi dokumentov, ki ste jih predložili, najprej preveri, ali izpolnujete pogoje za upravičenost do avtomatičnega priznavanja.

47) Katere pogoje morate izpolniti za upravičenost do avtomatičnega priznavanja?

Glede na dejavnost, ki jo želite opravljati, so pogoji glede poklicnih izkušenj (po potrebi v skladu s pogoji glede usposabljanja) opredeljeni v členu 17, 18 ali 19 Direktive. Zadevne poklicne izkušnje se morajo nanašati na dejavnost, ki jo želite opravljati v državi gostiteljici. Direktiva te izkušnje opredeljuje glede na njihovo naravo (opravljanje poklica kot samozaposlena oseba, kot direktor podjetja, kot zaposlena oseba ...) in trajanje (število let in datum prenehanja opravljanja

poklica ...). Direktiva v nekaterih primerih med drugim predvideva zahtevo po priznanem predhodnem usposabljanju.

Za dejavnosti, povezane s kozmetiko, se na primer uporablja seznam III.4 iz Priloge IV k Direktivi. Zato se uporablja člen 19 Direktive. Če imate tri zaporedna leta poklicnih izkušenj kot samozaposleni kozmetik v Nemčiji in dejavnosti niste prenehali opravljati že več kot deset let, ste lahko upravičeni do avtomatičnega priznavanja v Grčiji samo na podlagi vaših poklicnih izkušenj.

Po drugi strani dejavnosti, povezane s frizerstvom, temeljijo na seznamu I.3 Priloge IV in v tem primeru se uporablja člen 17. Če imate tri zaporedna leta poklicnih izkušenj kot samozaposleni frizer v Nemčiji, to ni dovolj, da bi lahko bili upravičeni do avtomatičnega priznavanja v Grčiji. Zato morate med drugim dokazati vsaj triletno predhodno usposabljanje, ki je priznано v Nemčiji, ali dokazati, da ste frizerski poklic kot zaposlena oseba opravljali vsaj pet let. Do avtomatičnega priznavanja ste upravičeni tudi, če imate vsaj šest zaporednih let izkušenj kot samozaposlena oseba ali direktor podjetja na področju frizerstva v Nemčiji ali štiri leta izkušenj na tem področju, skupaj z vsaj dvoletnim priznanim predhodnim usposabljanjem.

48) Kakšen postopek se uporablja, kadar ni mogoče podeliti avtomatičnega priznanja?

Če je dejavnost, ki jo želite opravljati v državi članici gostiteljici, navedena v Prilogi IV k Direktivi, vendar ne izpolnjujete pogojev, zahtevanih za upravičenost do avtomatičnega priznavanja na podlagi poklicnih izkušenj, potem temelji priznanje na splošnem sistemu (glej vprašanja od 49 do 60).

Primer: ste kozmetik in imate samo eno leto izkušenj, zato priznanje temelji na splošnem sistemu (glej vprašanja od 49 do 60).

B.4 Poklici, za katere se uporablja splošni sistem

Gre za vse poklice, za katere se ne more uporabljati eden od obeh sistemov avtomatičnega priznavanja iz točk **B.2 in B.3**.

49) Kako poteka obravnava vaše prošnje?

1) Pristojni organ, odgovoren za preverjanje vaše kvalifikacije, najprej preveri, ali ste to kvalifikacijo pridobili v državi članici, ki regulira poklic, v zvezi s katerim ste zaprosili za priznanje svoje kvalifikacije, ali tega poklica ne regulira. Če država članica, v kateri ste pridobili kvalifikacijo, ne regulira tega poklica, poleg tega pa ne regulira niti usposabljanja za ta poklic, lahko pristojni organ od vas zahteva dokazilo, da ste v zadnjih desetih letih zadevni poklic opravljali vsaj dve leti (glej vprašanja 9 in 12). Če tega dokazila ne morete zagotoviti ali nimate takih poklicnih izkušenj, se

lahko pristojni organ odloči, da za vašo prošnjo za priznanje ne bo uporabil pravil Direktive 2005/36/ES.

Če ste kvalifikacijo pridobili v tretji državi, pristojni organ preveri, ali ste zadevni poklic vsaj tri leta dejavno opravljali v državi članici, ki je prva priznala vašo kvalifikacijo. Te poklicne izkušnje je treba dokazati s potrdilom, ki ga izda ta država članica. Samo po izpolnitvi tega pogoja se lahko za vas uporabi Direktiva.

2) Nato pristojni organ preveri raven vaše kvalifikacije glede na merila iz Direktive. V Direktivi 2005/36/ES (člen 11) so poklicne kvalifikacije razvrščene na pet ravni, tj. a, b, c, d in e, glede na trajanje in raven usposabljanja, ki ga potrjujejo. Raven a je najnižja, raven e pa najvišja.

Direktiva določa, da pristojni organ ne more zavrniti priznanja vaše kvalifikacije (ob upoštevanju vprašanj od 50 do 52), ko je ta razvrščena na isto raven kot kvalifikacija, zahtevana na nacionalni ravni, ali na raven pod njo.

Primer: poklicna kvalifikacija, ki jo zahteva država članica gostiteljica, je razvrščena na raven c; če je vaša poklicna kvalifikacija razvrščena na raven c ali raven b, se Direktiva uporablja; če je po drugi strani vaša kvalifikacija razvrščena na raven a, se Direktiva ne uporablja, ker je razlika med ravnijo vaše kvalifikacije in ravnijo kvalifikacije države članice gostiteljice prevelika.

Vendar je mogoče odstopanje od tega načela, kadar poklicna kvalifikacija, ki jo zahteva država članica gostiteljica, potrjuje štiriletno usposabljanje in je razvrščena v raven e. V tem primeru pristojni organ ne more zavrniti priznanja vaše kvalifikacije, če je ta razvrščena v raven e, d ali c ali do dve ravni nižje.

Za informacije o tem, kakšna je raven vaše kvalifikacije in kvalifikacije v državi članici gostiteljici, lahko uporabite našo zbirko podatkov na spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/regprof/index.cfm?fuseaction=home_welcome.

Prav tako se lahko obrnete na nacionalno kontaktno točko na naslednjem spletnem naslovu: http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/contactpoints/.

3) Nato pristojni organ primerja usposabljanje, ki ste ga opravili, z nacionalnim usposabljanjem, da bi preveril, ali med njima obstajajo znatne razlike. Kot znatne razlike se štejejo zelo velike razlike, ki zadevajo področja, bistvena za opravljanje poklica.

Če pristojni organ ugotovi znatne razlike med vašim usposabljanjem in nacionalnim usposabljanjem, mora preveriti tudi, ali je mogoče te razlike odpraviti na podlagi vaših poklicnih izkušenj ali kakršnega koli dodatnega usposabljanja, ki ste ga opravili. Zato je pomembno, da pristojnemu organu zagotovite čim več informacij v zvezi s tem. Pristojni organ po tem pregledu sprejme odločitev, ki mora biti ustrezno utemeljena.

50) Kakšno odločitev lahko sprejme pristojni organ?

1) Pristojni organ se lahko odloči, da bo priznal vašo kvalifikacijo (glej tudi vprašanje 41).

2) Pristojni organ lahko zavrne priznanje vaše kvalifikacije. Vendar je lahko zavrnitev samo izjema. Zavrnitev bi bila na primer upravičena, če bi se izkazalo, da poklic, v zvezi s katerim ste zaprosili za priznanje kvalifikacije, ni poklic, za katerega ste usposobljeni.

Po drugi strani zavrnitev ne bi bila upravičena, če bi bila na primer razlika med ravniyo vaše kvalifikacije in ravniyo kvalifikacije v državi članici gostiteljici prevelika ali če nimate zahtevanih dveh let poklicnih izkušenj, ker ste kvalifikacijo pridobili v državi članici, ki ne regulira niti zadevnega poklica niti usposabljanja za ta poklic. V tem primeru je gotovo, da pristojnemu organu ni treba uporabiti Direktive, vendar mora na podlagi Pogodbe vaše usposabljanje primerjati z nacionalnim usposabljanjem ob upoštevanju vaših poklicnih izkušenj in dodatnega usposabljanja. Če pristojni organ ugotovi razlike, lahko od vas zahteva, da te razlike odpravite, tako da opravite preskus, prakso ali dodatno usposabljanje.

3) Pristojni organ vam lahko naloži tudi dodatne ukrepe, ki jih morate izpolniti pred priznanjem kvalifikacije (glej tudi vprašanja 51 in 52), če ugotovi znatne razlike med vašim usposabljanjem in nacionalnim usposabljanjem, ki jih ni mogoče odpraviti na podlagi vaših poklicnih izkušenj in/ali dodatnega usposabljanja.

51) Katere dodatne zahteve lahko določi pristojni organ?

Pristojni organ lahko določi, da morate opraviti preskus znanja ali prestati prilagoditveno prakso, ki traja največ tri leta.

52) Ali se organ v primeru zahtevane prakse ali preskusa sam odloči, kaj morate opraviti?

Načeloma ne. Sami morate izbrati med preskusom znanja in prilagoditveno prakso. Vendar v naslednjih primerih obstajajo odstopanja od tega načela:

– za pravne poklice,

– za poklice, pri katerih so bili pogoji usposobljenosti usklajeni, vendar niso upravičeni do avtomatičnega priznavanja razen specializiranih medicinskih sester (glej vprašanja od 42 do 45),

– za poklice v obrtništvu, trgovini in industriji iz Priloge IV k Direktivi, ki niso upravičeni do sistema avtomatičnega priznavanja (glej vprašanja od 46 do 48) ter katerih nosilci se želijo ustanoviti kot samozaposlene osebe ali direktorji podjetja, kadar njihova poklicna dejavnost zahteva poznavanje in uporabo posebne veljavne nacionalne zakonodaje, če se to zahteva tudi od državljanov,

– za poklice in države, navedene v nadaljevanju, ima pristojni organ pravico zahtevati preskus znanja:

- Francija: učitelj smučanja, učitelj potapljanja, učitelj padalstva, vodnik za visokogorje, učitelj jamarstva,
- Avstrija: učitelj alpskega smučanja, učitelj teka na smučeh, vodnik za smučarske ture, gorski vodnik,
- Italija: učitelj smučanja, gorski vodnik,
- Nemčija (Bavarska): učitelj smučanja, učitelj teka na smučeh, vodnik za smučarske ture in gorski vodnik,
- Belgija: zasebni detektiv.

53) Kako se lahko pripravite na preskus znanja ali prilagoditveno prakso?

Kar zadeva preskus znanja, vam lahko pristojni organ ali kontaktna točka zagotovi informacije o pripravljanih tečajih, ki so morda na voljo, ali pa vam celo posreduje sezname priporočene literature in/ali primere preskusov (če je vse to na voljo).

Kar zadeva prilagoditveno prakso, vas lahko pristojni organ ali kontaktna točka obvesti o uspešnih izkušnjah iz opravljenih praks ali vam posreduje seznam priporočene literature (če je na voljo).

54) Ali morate delo v prilagoditvenem obdobju poiskati sami?

Država članica gostiteljica lahko odgovornost za organizacijo in izvajanje obdobja dela pod nadzorom prenese na pooblaščen ustanove in/ali mentorje. Pristojni organ vam mora posredovati seznam ustanov/oseb, ki so odgovorne za delo v prilagoditvenem obdobju v zvezi s poklicem, ki ga želite opravljati. Kadar je to mogoče, morate imeti možnost, da s tega seznama svobodno izberete mentorja in kraj dela v prilagoditvenem obdobju.

Pogoji dela pod nadzorom v nobenem primeru ne smejo biti preveč omejevalni.

Kraj dela v prilagoditvenem obdobju mora biti geografsko tako ustrezno oddaljen, da ne povzroča težav.

55) Kako poteka prilagoditveno obdobje?

Prilagoditveno obdobje poteka pod odgovornostjo usposobljenega strokovnjaka iz tega poklica, takemu obdobju lahko po možnosti sledi nadaljnje usposabljanje. To obdobje dela pod nadzorom se na koncu oceni..

56) Ali lahko v prilagoditvenem obdobju prejmete plačo?

Če je to mogoče v nacionalni ureditvi države gostiteljice, lahko v prilagoditvenem obdobju prejmete plačo. Vendar to ni vaša pravica.

Država članica gostiteljica določi vaš status, vendar, če imajo osebe, ki opravljajo obdobje dela pod nadzorom, status na nacionalni ravni, morate biti do tega upravičeni tudi sami.

57) Kakšna je vsebina preskusa poklicne usposobljenosti?

Edini cilj preskusa poklicne usposobljenosti mora biti preverjanje vašega poklicnega znanja in se lahko nanaša samo na področja, ki so bistvena za opravljanje poklica, v zvezi s katerim so bile ugotovljene znatne razlike. Ta področja mora pristojni organ v svoji odločitvi jasno opredeliti; med temi področji je lahko poznavanje etičnih pravil, ki veljajo za zadevni poklic.

Preskus poklicne usposobljenosti je lahko teoretičen (primer: pisni preskus) ali praktičen (primer: preskus smučanja na smučišču).

58) Koliko preskusov poklicne usposobljenosti na leto je treba organizirati?

Število preskusov poklicne usposobljenosti je načeloma odvisno od števila vloženih prošenj. Ne glede na to je treba na leto organizirati vsaj dva preskusa poklicne usposobljenosti. Pri sezonskih dejavnostih, kot je dejavnost učitelja smučanja, mora biti večina preskusov v prvem delu sezone.

59) Ali lahko preskus poklicne usposobljenosti opravljate večkrat?

Da, v primeru neuspeha vam mora biti zagotovljena možnost ponovnega opravljanja preskusa. Vendar država članica gostiteljica določi število ponovnih poskusov, do katerih imate pravico, ob upoštevanju veljavnih pravil na nacionalni ravni.

60) Kako hitro po preskusu poklicne usposobljenosti ali prilagoditvenem obdobju mora pristojni organ sprejeti odločitev?

V Direktivi ni določen noben poseben rok, vendar mora pristojni organ odločitev sprejeti čim hitreje.

III. STROŠKI

61) Ali se od vas lahko zahteva, da krijete del stroškov za obravnavo vaše vloge?

Od vas se ne sme zahtevati nobenega finančnega prispevka, če ste upravičeni do sistema oddaje prijave na podlagi prostega opravljanja storitev (glej točko A.2, vprašanje 23). Organu države gostiteljice v tem primeru dejansko ni treba obravnavati vaše vloge.

Po drugi strani se lahko v drugih primerih od vas zahteva, da plačate prispevek za obravnavo vaše prošnje. Vendar vaš znesek ne sme presegati dejanskih stroškov opravljene storitve in mora biti primerljiv z zneskom, ki ga v podobnih okoliščinah plačajo državljani.

62) Ali se lahko od vas zahteva finančni prispevek za preskus poklicne usposobljenosti ali prilagoditveno obdobje?

Lahko ste pozvani, da plačate prispevek za organizacijo preskusa poklicne usposobljenosti ali prilagoditveno obdobje. Vendar ta znesek ne sme presegati dejanskih stroškov opravljene storitve in mora biti primerljiv z zneskom, ki ga v podobnih okoliščinah plačajo državljani.

IV. PRAVNA SREDSTVA

63) Kakšne so vaše pravice glede pravnih sredstev?

V odločitvi o zavrnitvi vaše prošnje (ali o določitvi dodatnih ukrepov – primer: preskus poklicne usposobljenosti, prilagoditveno obdobje) morajo biti navedeni razlogi za zavrnitev. Če v odločitvi o zavrnitvi ni navedenih razlogov, imate pravico zahtevati, da vas o njih obvestijo. Če niste obveščeni o teh razlogih ali jih želite izpodbijati, imate pravico, da pri sodišču države članice gostiteljice vložite tožbo. Na podlagi tožbe, ki jo vložite v državi članici gostiteljici, se bo preverjala zakonitost odločitve o zavrnitvi glede na pravo Skupnosti.

Na podlagi sistema ustanavljanja (glej **točko II**) lahko tožbo vložite tudi, če odločitev ni sprejeta v zahtevanem roku. Dokler ni sprejeta odločitev, dejansko ne morete opravljati svojega poklica na ozemlju države članice gostiteljice. Na podlagi sistema prostega opravljanja storitev (glej **točko I**) po drugi strani ni nujno vložiti tožbe, ker imate kljub temu, da odločitev v zahtevanem roku ni bila sprejeta, pravico do opravljanja storitve.

V nekaterih državah članicah lahko vložite upravno pritožbo. Na kontaktni točki vam bodo lahko zagotovili vse uporabne informacije o pravnih sredstvih, vzpostavljenih na nacionalni ravni:

http://ec.europa.eu/internal_market/qualifications/contactpoints/.

V. JEZIKOVNE ZAHTEVE

64) Ali se lahko od vas zahteva znanje jezika države članice gostiteljice?

Država članica gostiteljica lahko zahteva, da znate jezik države gostiteljice, kadar je to upravičeno zaradi narave poklica, ki ga želite opravljati. Jezikovne zahteve ne smejo v nobenem primeru presegati okvirov, ki so objektivno potrebni za opravljanje zadevnega poklica (ustno in/ali pisno ter aktivno in/ali pasivno poznavanje besedišča).

Zato je treba poudariti, da obravnava vaše vloge ne glede na to, za kateri reguliran poklic gre, poteka v jeziku države članice gostiteljice, pri čemer po potrebi, če se zahteva preskus poklicne usposobljenosti ali prilagoditveno obdobje (glej vprašanji 51 in 52), tudi ta postopek poteka v jeziku te države članice.

Postopek priznavanja vaše kvalifikacije in morebitno preverjanje jezikovnega znanja sta dva ločena postopka. Priznanja vaše poklicne kvalifikacije ni mogoče zavrnilo ali odložiti na podlagi dejstva, da nimate ustreznega jezikovnega znanja.

Kljub temu obstaja izjema od tega pravila, kadar so jezikovne zahteve del kvalifikacije (*primer: logoped, učitelj, ki poučuje jezik države gostiteljice*).

65) Ali se lahko od vas sistematično zahteva preskus znanja jezika?

Država članica gostiteljica ne more sistematično zahtevati preskusa znanja jezika. Vsak od naslednjih dokumentov je zadostno dokazilo o jezikovnem znanju:

– kopija pridobljenih nazivov v jeziku države članice gostiteljice,

– kopija dokazila, ki potrjuje znanje jezika ali jezikov države članice gostiteljice (na primer univerzitetna diploma, kvalifikacija, ki jo izda trgovska zbornica, kvalifikacija, ki jo izda priznana organizacija za jezikovno usposabljanje, kot je Goethe Institut, itd.),

– dokazilo o predhodnih poklicnih izkušnjah v državi članici gostiteljici.

Samo če ne morete predložiti nobenega od teh dokumentov, se lahko od vas zahteva razgovor ali (ustni in/ali pisni) preskus.

VI. NA KOGA SE LAHKO OBRNETE V PRIMERU TEŽAV?

66) Kdo vam lahko pomaga na nacionalni ravni?

1) Če med postopkom priznavanja poklicnih kvalifikacij naletite na težave, se lahko obrnete na **nacionalno kontaktno točko**.

2) Uporabite lahko tudi storitev **Kažipot za državljane**.

Ta storitev temelji na pomoči **neodvisnih pravnih strokovnjakov**, ki vam brezplačno zagotavljajo individualne nasvete o vaših pravicah, ki jih imate kot evropski državljani. Odgovore v svojem jeziku prejmete v **enem tednu**.

Več informacij o tej storitvi je na voljo na naslednjem spletnem naslovu:

http://ec.europa.eu/citizensrights/front_end/index_sl.htm.

3) Prav tako lahko uporabite mrežo **SOLVIT**.

SOLVIT je mreža za spletno reševanje težav; v tej mreži države članice EU sodelujejo, da bi pragmatično reševale težave zaradi slabega izvajanja zakonodaje o notranjem trgu v javnih organih. V vsaki državi članici EU (ter na Norveškem, Islandiji in v Lihtenštajnu) se nahaja center SOLVIT. Ti centri so del nacionalne uprave ter si prizadevajo za čim hitrejšo zagotavljanje dejanskih rešitev dejanskih težav v desetih tednih. Storitve, ki jih zagotavlja mreža SOLVIT, so brezplačne. Vendar vas opozarjamo, da se roki za tožbo na nacionalni ravni ne podaljšajo, če se obrnete na mrežo SOLVIT. Če se po drugi strani odločite za vložitev tožbe na nacionalni ravni, nimate več možnosti za pomoč mreže SOLVIT.

Informacije o mreži SOLVIT so na voljo na naslednjem spletnem naslovu:

http://ec.europa.eu/solvit/site/index_sl.htm.